

השיחה השבועית

מפי הרב אפרים כחלון שליט"א

כי תבוא

הרב אפרים כחלון שליט"א
RabbiEfraim@BeEzratHaShem.org

פְּרִשֵׁת כִּי תָבֵא

פְּרִשֵׁת כִּי תָבֵא

”אָרוּר אֲשֶׁר לֹא יָקִים אֶת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת”

תּוֹכַחוֹת וּקְלָלוֹת

הַפְּרִשָּׁה שֶׁלֵּנוּ מִפְּחִידָה, יֵשׁ בָּהּ הַרְבֵּה תּוֹכַחוֹת וּקְלָלוֹת אִם חָלִילָה עִם יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁמְרוּ אֶת דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה וְהַמְצֹוֹת (דְּבָרִים כח, טו וְהַלֵּאָה). וְהַפְּרִשָּׁה שֶׁלֵּנוּ מִלְּמַדַּת שְׂאִין אֶצֶל הַקַּב”ה חֲכָמוֹת, כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר מִשְׁהוּ הוּא מִתְכַּוֵּן אֵלָיו. וְהַיּוֹם בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם נִדְבֵּר עַל הַפְּסוּק ”אָרוּר אֲשֶׁר לֹא יָקִים אֶת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת לַעֲשׂוֹת אוֹתָם וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵן” (דְּבָרִים כז, כו).

רַש”י כּוֹתֵב שֶׁמִּהַפְּסוּק הַזֶּה לוֹמְדִים אֶת כְּלָלוֹת כָּל הַתּוֹרָה שֶׁקְּבִלוּהָ עֲלֵיהֶם בְּאֵלֶּה וּבִשְׁבוּעָה, מֵה זֶה ”אֲשֶׁר לֹא יָקִים” - אֲשֶׁר לֹא יָקִים, שְׁלֹא יָקִים אֶת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת. אִם הוּא מַחְלִיט בְּחֻדְרֵי חֻדְרִים, בְּסִתְרֵי, בְּלִי שְׂאֵף אַחַד רוּאָה, לַעֲבֹר עַל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה, חָלָה עָלָיו קְלָלַת הַתּוֹרָה, יַחַד עִם כָּלֵל עִם יִשְׂרָאֵל.

הַחֲזָקָה וְהַקְּמַת הַתּוֹרָה

אָמֵנָם בְּמִדְרָשׁ (רַבֵּה פִּרְשֵׁת קְדוּשִׁים פִּרְשָׁה כֵּה סִימָן א), מוֹסִיפִים לְבָאֵר שֶׁנִּכְלָל בַּפְּסוּק הַזֶּה דְּבַר נוֹסֵף. אוֹמֵר הַמִּדְרָשׁ: אֵלּוּ נֹאמַר עֵץ חַיִּים הִיא לְעִמְלִים בָּהּ, לֹא הִיְתָה תְּקוּמָה לְעַם יִשְׂרָאֵל, כִּי מִי יָכוֹל לְהַעֲיֵד עַל עֲצָמוֹ שֶׁהוּא עֵמֶל בַּתּוֹרָה? כִּמָּה יֵשׁ כְּבֹר עִמְלִים בַּתּוֹרָה? לָכֵן אָמַר הַכְּתוּב ”עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ” (מְשָׁלִי ג, יח), עֲצָם הַחֲזָקָה בַּתּוֹרָה שֶׁשׁוֹמְרִים תּוֹרָה וּמְצֹוֹת אֶתָּה זוֹכָה

“אָרוּר אֲשֶׁר לֹא יִקִּים אֶת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת”

להיות מחבר לעץ החיים. וממשיך המדרש: אלו נאמר ארוּר אֲשֶׁר לֹא יִלְמַד, לא היתה תקומה לעם ישראל, לא נאמר אלא “ארוּר אֲשֶׁר לֹא יִקִּים” - ללמדך שגם אם אתה לא לומד תורה אתה יכול להקים את התורה, לתמוך ולסייע בקיום התורה.

התקון המועיל ביותר לבעלי תשובה

ועוד אומר המדרש (שם) דבר מפלא שכל בעל תשובה וכל אחד ואחד צריך ללמד ולזכר את דברי המדרש הזה. מה הדרך הכי טובה לבעל תשובה? רב הונא אמר: אם נכשל אדם בעברה חייב מיתה בידי שמים. אדם נכשל בעברה, מה יעשה ויחיה? אם היה רגיל לקרות דף אחד יקרא שנים - אם אדם היה רגיל כל יום ללמד דף גמרא אז יקרא שני דפים. ואם היה רגיל לשנות פרק אחד ישנה שני פרקים. ואם האדם לא רגיל לא לקרות ולא ללמד מה יעשה ויחיה? איך האדם ינצל מגזר דין המות שלו על העברה שעשה? ילך ויעשה פרנס על הצבור וגבאי של צדקה, ובזה הוא חי. וזהו שאמרה התורה “ארוּר אֲשֶׁר לֹא יִקִּים אֶת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת” - שגם אם לא יכול ללמד יכול הוא להקים. זו התקומה הכי טובה לחוזר בתשובה.

אם אתה מארגן שעור, מביא רבנים, עוסק בזכוי הרבים, אפלו אם אתה לא מבין כלום בשעור או שנרדמת כל השעור - אתה בכלל מקימי התורה. וזו הכפרה והתקון הכי גדול לחטאי האדם.

מי בכלל הארוּר הנורא?

והדברים מחיבים לא רק מי שצריך תקון לעונות כשחוזר בתשובה, אלא כל אחד ואחד שיש בידו לרומם את דברי התורה,

פְּרִשֵׁת כִּי תבֹא

לְהַחְזִיק בְּתוֹרָה וְלַגְרֵם שְׂיִקְיָמוּ אוֹתָהּ, אִם הוּא לֹא עוֹשֶׂה אֶת זֶה הָרִי הוּא בְּכָלֵל הָאָרוֹר הַנּוֹרָא שֶׁבְּתוֹרָה. כִּכָּה מְבֹאָר בְּדַבְרֵי חַז"ל (ירושלמי סוטה פרק ז הלכה ד) שְׁאָמְרוּ: כְּתִיב "אָרוֹר אֲשֶׁר לֹא יָקִים אֶת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת", וְכִי יֵשׁ תּוֹרָה נּוֹפֶלֶת? רַבִּי אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי תַנְחוּם בְּרַבִּי חִיָּה אֹמֵר, לָמַד וְלָמַד וְשָׁמַר וְעָשָׂה וְהָיָה בְּיָדוֹ לְהַחְזִיק אֶת הַתּוֹרָה וְלֹא הִחְזִיק - הָרִי זֶה בְּכָלֵל אָרוֹר. רַבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַבִּי חִיָּה בַר בָּא: לֹא לָמַד וְלֹא לָמַד וְלֹא שָׁמַר וְלֹא עָשָׂה וְלֹא הָיָה בְּיָדוֹ לְהַחְזִיק וְהִחְזִיק - הָרִי זֶה בְּכָלֵל בְּרוּךְ.

שְׁחָקוֹן בְּמִצּוֹת

הָרַב יַעֲקֹב צְבִי מְקַלְנֵבוֹרְג זצ"ל בַּעַל 'הַפְּתַב וְהַקְּבֵלָה' - הוּא נוֹלַד בְּשָׁנַת תַּקמ"ה 1785 בְּגֵרְמָנְיָה, לָמַד אֶצֶל רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר וְאַחַר כֵּן עָסַק בְּמַסְחָר. בְּשָׁנַת תַּקצ"א 1831 הוּא מָנָה לְרַבָּה שֶׁל הָעִיר קִינְצֵבֵרְג שֶׁבְּפְרוּסְיָה, וְהוּא נִלְחַם יַחַד עִם הַמְּלָכִיִּים כָּל חַיָּיו בְּמִלְחָמָה הַקְּדוּשָׁה נֶגֶד הָרְפוּרְמִים. וְהוּא כּוֹתֵב כָּאֵן בְּאוֹר נִפְלָא נּוֹסֵף לְפָרֵשׁ אֶת "אָרוֹר אֲשֶׁר לֹא יָקִים אֶת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת לַעֲשׂוֹת אוֹתָם" וּמְבֹאָר: שֶׁעַקֵּר וְתַכְלִית הַתּוֹרָה הִיא "לַעֲשׂוֹת אוֹתָם" שְׂיִתְקִימוּ דִינֵי הַתּוֹרָה. אֲבָל יֵשׁ כַּמָּה אֲנָשִׁים שְׁמֵרָאִים עֲצָמָם בְּגִלּוּי שְׁעוֹסָקִים בְּתוֹרָה וּבְמִצּוֹת, אָמְנָם עַקֵּר כּוֹנְנָתָם לַעֲשׂוֹת בְּזֶה כְּסוּי חֲטָאָם לְרַמּוֹת בְּנֵי אָדָם שְׂיִחְשְׁבוּם בַּעֲלֵי תּוֹרָה וְאֲנָשִׁי מַעֲשָׂה, לְהִרְאוֹת לְכֻלָּם שֶׁהוּא צָדִיק וְחָסִיד, וְכוֹנְנָתָם שֶׁעַל יָדֵי זֶה יִמְנּוּ אוֹתָם פְּרִנְסִים עַל הַצְּבוּר אוֹ לְהַפְקִיד בְּיָדָם נְכֹסֵי יְתוּמִים וְזוֹלָת זֶה - אוֹתָם אֲנָשִׁים מְרָאִים לְכֻלָּם כַּמָּה הֵם מְדַקְדְּקִים בְּמִצּוֹת, וּמִתְפַּלְלִים בְּדַבְּרוֹת שְׁלֹשׁ שְׁעוֹת, וְכֹל זֶה כְּדֵי שְׁאֲנָשִׁים יִתְפַּעְלוּ מִמֶּנּוּ וְיִתְנּוּ לוֹ כְּבוֹד וְשִׁלְטוֹן אוֹ לְהִיּוֹת אַחֲרָאֵי עַל עַנְיָנֵי כְּסָפִים.

”אָרוּר אֲשֶׁר לֹא יָקִים אֶת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת”

וּמִמֶּשֶׁיךְ הַפֶּתַח וְהַקְּבֵלָה: וְאֵלּוּ הֵם בְּאֵמַת הַחֲנֻפִים אֲשֶׁר לֹא יֵרְאוּ אֶל פְּנֵי הַשְּׂכִינָה (סוטה דף מב ע”א) כִּי הֵם שְׂנוּאִים וּמְאֻסִּים לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ כְּמוֹ שְׂאֵמֵר הַכְּתוּב ”כִּי לֹא לְפָנָיו חָנַף יְבוֹא” (איוב יג, טז). וְזֶהוּ שְׂאֵמֵר הַכְּתוּב ”אָרוּר אֲשֶׁר לֹא יָקִים אֶת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת לַעֲשׂוֹת אוֹתָם” - כִּי מִי שֶׁיִּקְיָם דְּבַר מִדְּבָרֵי הַתּוֹרָה חוֹבָה שְׂיִכְוֹן לַעֲשׂוֹת אוֹתָם בְּעֵצְמוֹ, וְלֹא שֶׁיִּרְאֶה עֵצְמוֹ כְּאֵלּוּ עוֹשֶׂה מִצְוָה וְיִהְיֶה הֶרְמָאוֹת בָּהּ בְּעֵצָם. כָּאֵן מְלַמֵּד אוֹתָנוּ הַפֶּתַח וְהַקְּבֵלָה שֶׁבְּכֻלּוֹ הָאָרוּר זֶה גַם מִי שֶׁעוֹשֶׂה מִצְוָה לֹא בְּשִׁבִיל עֵצָם עֲשִׂית הַמִּצְוָה, אֲלֵא יֵשׁ לוֹ שְׂקוּלִים חִבְרָתִיִּים, פּוֹלִיטִיִּים וּפִינַנְסִים, שְׁלֶכֶן הוּא עוֹשֶׂה אֶת הַמִּצְוָה, וְהַקֵּב”ה מוֹאֵס בָּזֶה.

וּלְצַעֲרָנוּ יֵשׁ הֶרְבֵּה אֲנָשִׁים כְּאֵלֶּה שֶׁהֵם צְבוּעִים, לֹא אֲכַפֵּת לָהֶם מִשְׁמִירַת תּוֹרָה וּמִצְוֹת, כֹּל מֵה שֶׁמְעַנְּנֵן אוֹתָם זֶה כְּבוֹד וְהֶדְר, וְלֶכֶן הֵם מְרֵאִים כֹּל הַזְּמַן צְדָקוֹת מִיְחַדָּת, וּבְאֵמַת ”שִׁבְעַת תּוֹעֵבוֹת בְּלָבוֹ” (משלי כו, כה), הוּא לֹא צְדִיק וְלֹא חָסִיד, רַק גְּאוּתָן סְרוּחַ הַמֵּלֵא בְּעֵבְרוֹת.

הַצְּדִיק הַרְשָׁע

שְׂמַעְתִּי מִמֵּר סֹבֵי מֵר גְּבֵרִיאֵל כְּחֵלוֹן ז”ל עַל יְהוּדֵי אֶחָד שֶׁהִגִּיעַ בְּעָרֵב שַׁבַּת לְטָרִיפּוּלֵי שְׁבִלּוֹב. הָיָה אֵתוּ הֶרְבֵּה כֶּסֶף שֶׁהִבִּיא כְּדֵי לְקַנּוֹת דְּבָרִים וְלִסְחֹר בָּהֶם, וְהוּא חִפֵּשׂ אֲצֵל מִי יוֹכֵל לְהַפְקִיד וְלִשְׁמֹר אֶת הַכֶּסֶף. הוּא נִכְנָס לְבֵית הַמְּדֻרָשׁ לְרֵאוֹת אִם יֵשׁ שָׁם מִיִּשְׁהוֹ שְׁנֵרְאָה נְאֻמָּן, וְאֶכֶן הוּא רוֹאֶה יְהוּדֵי אֶחָד עִם זֶקֶן אַרְךָ וְעַל הָרֵאשׁ יֵשׁ לוֹ טְלִית גְּדוֹלָה, וְהוּא עָטוּר בְּתַפְלִין גְּדוֹלוֹת וְיוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה. הוּא הַתְּפַעֵל מִמְרָאֵהוּ, וְנִגַּשׁ אֵלָיו וְשָׂאֵל ”אֶפְשָׁר לְדַבֵּר עִם כְּבוֹדוֹ?”, אוֹתוֹ הָאִישׁ עוֹנֶה לוֹ בְּהִמְהוּמִים: ”אֶהְמָמָ... נוֹוֹו... שֶׁשֶׁשֶׁשֶׁ...”. הוּא בְּתַעֲנִית דְּבוּר. הוּא הֶחְלִיט שֶׁרַק אֲצֵלוֹ הוּא מִפְקִיד אֶת הַכֶּסֶף. הוּא חִכָּה שֶׁהוּא יִסִּים וְלִוְהֵ אוֹתוֹ לְבֵיתוֹ,

פְּרִשֵׁת כִּי תָבֹא

ובקש ממנו אם אפשר לשים אצלו את צרור הכסף. הוא כל כף האמין בו עד שאפלו לא הביא עדים או כתב שטר שהוא הפקיד אצלו. השבת עברה עליו בנעימים, הוא היה סמוך ובטוח שהכסף שמור אצל 'הצדיק'.

בצאת השבת הוא הוזרז להגיע אליו ולבקש את צרור הכסף, והאיש מתיחס אליו כאלו הוא לא מכיר אותו: "מי אתה? מה אתה רוצה?" הוא נבהל: "אני הפקדתי אצלך צרור כסף בערב שבת, אתה לא זוכר אותי?", והשומר אומר לו: "מצטער, אני לא מכיר אותך". הוא התחיל לבכות ולהתחנן שירחם עליו, כל רכושו היה בצרור הכסף, ואותו האיש מתעקש שהוא לא מכיר אותו ומעולם לא קבל ממנו שום צרור כסף.

יצא היהודי בפחי נפש, והלך ליער "הלוך ילך ובכה" (תהילים קכו, ו), והתחיל לדבר עם ה': רבונו של עולם, אתה יודע שכל מה שהפקדתי אצלו את הכסף זה בגלל התפלין והטלית והתורה שהוא למד. למה שאני אפגע בגלל האמונה שלי? וככה הוא הלך ובוכה ומדבר עם ה'.

הקב"ה רחם עליו ושלח לו את אליהו הנביא, שנתן לו עצה איך לקבל את כספו בחזרה: "כשאתו האיש יצא מביתו תדפק בדלת ותאמר לאשתו שבצלה אמר שתחזיר לה את הכסף. והוא גם נתן סימן שרק היא יודעת כהוכחה שהוא באמת אמר את זה, והסימן ששניהם אכלו חמץ בפסח ולא צמו ביום כפור".

הוא כל כף שמח, וחכה עד שיצא האיש מביתו, הוזרז לדפק ולבקש את כספו, וכמוכר הוא לא שכח את הסימן המאמת את הדברים שהבעל בקש שתחזיר לו את הכסף.

איך שהאשה המרשעת שמעה את הסימן שהוא אמר לה בשם 'בעלה', היא רצה מהר והביאה לו את הכסף, והוא הלך לביתו

“אָרוּר אֲשֶׁר לֹא יִקִּים אֶת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת”

לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם. כְּשֶׁבָעֲרַב חָזַר אוֹתוֹ 'עֲרַב רַב' לְבֵיתוֹ, הוּא רָאָה אֶת אֲשֶׁתוֹ עִם פָּנִים זוֹעֲפִים, "מָה קָרָה?", וְהִיא הִתְחִילָה לְצַעֵק עָלָיו: "אֵיזָה טִפְשׁ אַתָּה! מָה גָלִיתָ שְׂאֲכַלְנוּ חֵמֶץ בְּפֶסַח, וְשְׂאֲכַלְנוּ בַּיּוֹם כַּפּוּר? עֲכָשׁוּ כֻלָּם יִגְלוּ אוֹתָנוּ וְיִרְדְּפוּ אוֹתָנוּ". וְהִבְעֵל לֹא הִבִּין מָה הִיא רוֹצֵה מִמֶּנּוּ. כִּשְׂהִיא סִפְרָה לוֹ אֶת כָּל זֶה הוּא אָמַר: אָכֵן נוֹדַע הַדְּבָר, אֲנַחְנוּ חַיִּבִּים לְבָרַח מִכָּאֵן לְפָנָי שֶׁהַדְּבָר יִתְפָּרֵס.

וְהַסְפּוּר הַזֶּה בָּא לְלַמֵּד אוֹתָנוּ שְׁלִפְעָמִים הַיִּצָּר הָרַע הוּא הַמְנִיעַ אֶת הָאָדָם לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת וּדְבָרִים גְּדוֹלִים כְּדֵי שִׁירָאָה כְּצַדִּיק, וּלְבַסּוּף לְהַפִּילוֹ בְּבֵאֵר שַׁחַת (שׁוֹב מִצֵּאתִי שִׁסְפּוּר זֶה הוֹבֵא בַּסֵּפֶר אוֹר שִׁמְחָה אִפְרָתִי עֲמוּד קִלּוֹ).

עֲשֵׂה דְבָרִים לְשֵׁם פּוֹעֵלָם

לְכֵן תְּמִיד הָאָדָם צָרִיךְ לְזַכֵּר כִּשְׂהוּא עוֹשֵׂה מִצְוֹת, לַעֲשׂוֹת אוֹתָן לְשֵׁם פּוֹעֵלָם (נִדְרִים דָּף סב ע"א), רַק בְּגִלְל צְוִי ה' לֹא שׁוֹם כְּוֹנֹת רוּחִיּוֹת, כִּי בְּרַגַע שֵׁשׁ לוֹ כְּוֹנֹת שֶׁל רוּחַ שָׂרָק בְּגִלְלָן הוּא עוֹשֵׂה אֶת הַמִּצְוֹת הַלְלוֹ, הֵרִי הוּא בְּכֻלָּל "אָרוּר".

וּכְבָּר אוֹמֵר הַכְּתוּב "זֶה שְׁמִי לְעֵלָם וְזֶה זְכָרִי לְדֹר דֹּר" (שְׁמוֹת ג, טו), וּמוֹבָא בְּתַקּוּנֵי הַזֵּהָר (דָּף כַּכּג ע"ב וּמִתּוֹק מַדְבַּשׁ עֲמוּד רִנַּט) "שְׁמִי" עִם תּוֹסֶפֶת אוֹתִיּוֹת י"ה מִשֵּׁם הַשֵּׁם, מְסַפְּרֵם שִׁס"ה כְּנֶגֶד מִצְוֹת הַלֹּא תַעֲשֶׂה שֵׁשׁ בַּתּוֹרָה. "זְכָרִי" עִם תּוֹסֶפֶת אוֹתִיּוֹת ו"ה מִשֵּׁם הַשֵּׁם מְסַפְּרֵם רמ"ח כְּנֶגֶד מִצְוֹת עֲשֵׂה שְׁבַתּוֹרָה, לְרַמֵּז לָךְ שֶׁתְּמִיד צָרִיךְ לְהִכְנִיס אֶת שֵׁם הַשֵּׁם בְּעֲשִׂית הַמִּצְוֹת. וְזוֹ הַתְּכִלִּית שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, לַעֲשׂוֹת דְּבָרִים לְשֵׁם פּוֹעֵלָם, לְשֵׁם ה', וְלַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרֵנוּ.

ה' יִזְכֶּה אוֹתָנוּ שְׁנִזְכֶּה לְהַגְדִּיל תּוֹרָה וּלְהַאֲדִירָה אִמֵּן.